

bort fr da den aldeles ikke vilde kunne udfolde sig imellem de to Strande. Hurtigt og forfærdeligt blev derfor Kong Niels's Nederlag. Ved sin Brydes Hjælp fik han skaffet sig en Hest, saa at han kunde flygte ud paa Skanørsodden og omsider naa ombord. Hans Krigere vare imidlertid mylrede ud i Vandet, hvor de klamrede sig til Skibssiderne, og man saa her forfærdelige Scener, nemlig at de, som vare komne op i Skibene, vendte Vaabnene mod deres egne Kammerater for at hindre dem i at komme ombord, idet de krængende Fartøier da vilde synke eller blive hængende paa den flade Grund.

Jeg kan saaledes ikke indse rettere, end at Fotevig har i ældre Dage været Navnet paa den større Bugt, som i Øst beskyller Skanørsodden; det var her, at Niels og Magnus landede med deres Flaade, og Kampen har staaet lidt østligere paa Odden nær ved Hammar.

7.

Naar fødtes Digteren Henrik Hertz?

Ved C. F. Bricka.

Man skulde tro, at dette Spørgsmaal om en Begivenhed, der angaar en af vore betydeligste Digtere og ikke ligger 100 Aar tilbage i Tiden, ikke behøvede at stilles, og at der, hvis der virkelig hersker nogen Usikkerhed, forholdsvis uden Vanskelighed maatte kunne skaffes Vished om, hvad der er det rette. Saa ganske glat gaar det imidlertid ikke, og det kan derfor være hensigtsmæssigt at henlede Opmærksomheden paa, at her er et Punkt, som trænger til at klares.

I sit Forfatterlexikon siger Erslew, at Henrik Hertz fødtes d. 25. Aug. 1798, og derfra er denne Tidsangivelse gaaet over i mangfoldige nyere Skrifter. I Modsætning hertil henføres Fødselen i Fr. Barfods „Fortællinger af Fædrelandets Historie“, hvis første Udgave saa Lyset 1853, til

d. 28. Aug. 1797. Ingen af de to Forfattere, der begge udmærke sig ved en høj Grad af Omhyggelighed i Detaillerne, har nævnt nogen Kilde, og man maa derfor søge andetsteds hen for at finde Forklaring til Uoverensstemmelsen og for at danne sig en Forestilling om, hvem der har Ret. Tages der blot Hensyn til, hvilken af Tidsangivelserne der har fundet flest Tilhængere, kan der ingen Tvivl være om, at det er den Erslewske, der er gaaet af med Sejren¹⁾; men det er jo ikke derpaa, at det kommer an, saa meget mindre som de færreste vistnok have haft nogen Anelse om, at der overhovedet var to Tidsbestemmelser at vælge imellem.

At Erslews Kilde er Henrik Hertz selv, umiddelbart eller middelbart, taler Sandsynligheden for; i hvert Fald viser den nylig af Professor P. Hansen skrevne Biografi, der støtter sig paa Digterens egne Optegnelser, at denne selv ansaa d. 25. Aug. 1798 for sin Fødedag²⁾. Men at dette Datum, skjønt hidrørende fra en saa god Kilde, ikke er uomtvisteligt, ses ogsaa, thi Hertz er aabenbart usikker. Hans Ord³⁾ ere nemlig følgende: „Jeg er født i Kjøbenhavn, efter de Oplysninger, jeg har kunnet indhente, d. 25. Aug. 1798.“ Under disse Omstændigheder har det sin Interesse at faa at vide, hvad der har bevæget Barfod til at fravige den Hertz-Erslewske Angivelse, og derom har han selv givet Underretning i et Brev, han sendte mig i Efteraaret 1893, kort efter at vedkommende Hefte af Biografisk Lexikon var udkommet. Af dette, selvfølgelig ikke for Fremmede beregnede Brev, der

¹⁾ Naar det i C. Flors Haandbog i den danske Litteratur, hvori Hertz er optaget fra 4. Udg. (1854) af, i Begyndelsen hedder, at han er født 1798, men dette i 6. Udg. (1866) forandres til 1797, hvilket Aarstal er beholdt i de senere Udgaver, ogsaa de to (8. og 9.) af Prof. P. Hansen besørgede, skyldes denne Forandring maaske Hensyntagen til Barfods Angivelse.

²⁾ Dansk biografisk Lex. VII. 409.

³⁾ Hertz's Autobiografi, dat. 14. Juni 1840 og stilet til C. Molbech, sagtens for at tjene denne som Grundlag for en (aldrig udkommen) Biografi af Digteren i den ufuldendte poetiske Anthologi, findes i det kgl. Bibliothek, Molbechs Autografsaml. (Ny kgl. Saml., Fol., Nr. 1299 e. l. Nr. 129).

ogsaa er af Betydning for Forstaaelsen af det Arbejde, som i det hele ligger bag „Fortællingerne“, meddeles her med dets ærede Forfatters Tilladelse et Brudstykke.

„Jeg spurgte 1853 Henrik Hertz om, naar han var født, og han opgav mig selv samme Aar og Dag, som Professor P. Hansen nu har gjengivet i „Biogr. Lex.“. Men noget efter tilføjede han: „Jeg veed egentlig slet ikke, naar jeg er født; det eneste, jeg veed, er, hvad min Moder mange Gange har fortalt mig, at, som hun fjerde Dagen efter min Fødsel laa i Sengen, blev hele Værelset pludselig saa stærkt oplyst, saa hun blev angst for, at der var Ild i Huset, og sprang ud af Sengen. Saa fik hun at høre, at Byen var illumineret i Anledning af en nyfødt Prins.“ — „Men saa kan De ikke være født 1798, for den lille Prins blev født 1. Septbr. 1797. Saa maa De jo være født 28. Aug. 1797.“ — „Ja, det kan saamænd gjerne være! Selv kan jeg ikke huske det, og jeg veed ikke andet, end hvad jeg nu har fortalt Dem.“ — — Efter dette, som forekom mig den paalideligste Tidsbestemmelse, opgav jeg i 1. Udgave af mine „Fortællinger“ Hertz som født d. 28. Aug. 1797 — til Trods for hvad de tidligere Kilder havde —, og derved er jeg siden bleven og mener, at jeg har Ret.“

For at rydde al Tvivl af Vejen var det naturligt at ty til Kirkebøgerne, men i Følge Hr. Overrabbiner D. Simonsen, som med stor Forekommenhed har undersøgt Sagen, begynde Ministerialbøgerne ved Synagogen først 1810, og i de saakaldte Deklarationsprotokoller, der ligeledes indførtes 1810, men i hvilke tidligere fødte Personer kunde indtegnes, findes intet om Hertz. Ligesom imidlertid Prof. Hansens Biografi gav Stødet til, at Tvivlen om den traditionelle Tidsangivelse paa ny kom til Orde og blev begrundet, saaledes blev den ogsaa Udgangspunktet for en Indvending fra Hr. Simonsens Side, thi mod dens Efterretning om, at den i Aug. 1798 fødte H. Hertz var halvandet Aar gammel ved sin Faders Død, taler den Omstændighed, at i Følge „Fortegnelse over de paa den jødiske Kirkegaard Begravede“ døde Faderen Philip Hertz, eller som han paa Hebraisk kaldes: „Feiweimann, Søn af

R[abbi] Hirz¹⁾, d. 2. Maj 1799¹⁾. Ogsaa hin Efterretning skriver sig fra Hertz's Autobiografi, hvor det hedder: „Min Fader var Bagermester her i Byen. Han døde, da jeg var 1½ Aar gammel, saa jeg ikke kan erindre ham.“

Da det er et Faktum, at Frederik VI's Søn Christian fødtes d. 1. Septbr. 1797²⁾, og ligeledes, at Hertz's Fader døde d. 2. Maj 1799, maa der i det mindste være én kronologisk Fejl i Hertz's Opgivelser, og da Fortællingen om Illuminationen næppe tør forkastes, synes man at maatte rykke hans Fødsel et Aar tilbage, hvorved ogsaa det vindes, at Angivelsen af hans Alder ved Faderens Død bliver rigtig. Om man med Barfod tillige bør forandre Dagen fra d. 25. til d. 28. Aug., maa staa hen; men Sandsynligheden taler dog maaske for, at Dagen er bevaret rigtig i Moderens og Familiens Erindring, og at Illuminationsfortællingen med dens fjerde Dag ikke paa dette underordnede Punkt kan røkke Familietraditionen, der plejer at være langt sikrere, hvad Datoer end hvad Aarstal angaar. Jeg skulde derfor være tilbøjelig til at tro, at d. 25. Aug. 1797 er det rette Datum; men det vilde være ønskeligt, om der til Spørgsmaalets endelige Afgjørelse kunde føres yderligere Bevismateriale frem. Der er jo ikke længe til, at Hundredaarsdagen efter Digterens Fødsel skal fejres.

¹⁾ I Følge samme Bog døde Moderen, „Bela“, 13. Oktbr. 1814.

²⁾ Hoffourerens Journal i Hofmarskallatsarkivet (Rigsark.). Prinsen fødtes Kl. 9 om Morgen; han blev kun 5 Dage gammel. At Byen var illumineret i Anledning af hans Fødsel, har jeg ikke set bekræftet.